Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Täydentävä vastine

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Maahanmuutto- ja kotouttamisyksikkö

7.3.2025

VN/13/2025
VN/13/2025-TEM-18

HE 179/2024 vp

Eduskunta / Hallintovaliokunta

Täydentävä vastine HE 179/2024 vp

Hallituksen esityksessä on kieltämättä jäänyt epäselväksi se, mitä työvoimapula-alojen listausta sovellettaisiin suoja-ajan kuluessa, jos listaus muuttuisi suoja-aikana. Esitys vaatii tältä osin täsmentämistä. TEM esittää asian täsmentämistä laissa.

Mainitussa tilanteessa on kyse työnteko-oikeudesta, kun työntekijän oleskeluluvan haltija on työtön. Tällöin häneen sovellettaisiin ehdotetun 58 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdan mukaista suoja-aikaa ja merkitsevää olisi, mitä työvoimapula-aloista säädettäisiin sen keston aikana.

TEM esittää 81 a §:n, jossa säädetään työnteko-oikeudesta oleskeluluvan nojalla, täsmentämistä lisäämällä sen 2 momenttiin uusi 2 kohta:

81 a §

Työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla

Rajoittamaton työnteko-oikeus on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty:
1) pysyvä oleskelulupa, 56 a §:n mukainen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työnteon perusteella;
2) oleskelulupa perhesiteen perusteella;
3) tilapäinen oleskelulupa tilapäisen suojelun tai muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella;
4) tilapäinen oleskelulupa 52 a tai 52 d §:n perusteella;
5) oleskelulupa 54 b tai 75 §:n perusteella;
6) oleskelulupa maasta poistumisen estymisen vuoksi 51 §:n perusteella.
Rajoitettu työnteko-oikeus on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty:
1) työntekijän oleskelulupa, jolloin työnteko-oikeus on sekä yhdellä tai useammalla ammattialalla sen mukaan kuin päätöksessä 72 §:n 3 momentin mukaan määrätään että 72 c §:n nojalla määritellyllä työvoimapula-alalla;
2) työntekijän oleskelulupa ja hän on työtön, jolloin työnteko-oikeus on 1 kohdan mukainen ja 72 c §:n nojalla määritellyllä työvoimapula-alalla riippumatta siitä, missä vaiheessa 58 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa häneen sovellettavaa aikaa työvoimapula-ala on määritelty;
3) 73 §:ssä tarkoitettu erityisasiantuntijan oleskelulupa tai 74 §:ssä tarkoitettu muu oleskelulupa ansiotyötä varten, jolloin työnteko-oikeus on luvan perusteen mukainen;

4) muulla kuin 1 kohdassa mainitulla perusteella myönnetty oleskelulupa työntekoa varten, jolloin työnteko-oikeus kattaa lisäksi oikeuden tehdä 73 §:ssä ja 74 §:n 1 momentin 4, 5 ja 8–10 kohdassa tarkoitettua työtä.

Ulkomaalaisella, jolle ulkoministeriö on 69 §:n 3 momentin perusteella myöntänyt oleskeluluvan edustuston rakennus-, korjaus- tai huoltotyön tekemistä varten, on oikeus tehdä se työ, jota varten oleskelulupa on myönnetty.

Ulkomaalaiselle, joka työskentelee oleskeluluvan nojalla, myönnetään hakemuksesta oikeus työntekoon ilman ammattialarajoitusta tai muuta rajoitusta, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittävällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä ja jos ulkomaalaisen uusi työnantaja liittää hakemukseen 71 b §:n 1 momentissa ja Maahanmuuttoviraston vaatiessa 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot.

Tähän pykälään perustuvasta työnteko-oikeudesta on 3 momentissa tarkoitettua oleskelulupaa lukuun ottamatta tehtävä merkintä ulkomaalaisen oleskeluluvan yhteyteen.

81 c §

Oikeus aloittaa työnteko ja oikeuden kesto

Oikeus työntekoon alkaa, kun oikeuden sisältävä oleskelulupa on myönnetty ja päättyy oleskeluluvan voimassaolon päättyessä. Uuden oleskeluluvan mukainen oikeus alkaa, kun oleskelulupa on myönnetty.

Oikeus työntekoon 72 c §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksessa säädetyllä ammattialalla alkaa, kun työntekijän oleskelulupa on myönnetty. Oikeus työntekoon säilyy ~~sen~~ työsuhteen loppuun, ~~joka on alkanut mainitun pykälän nojalla annetun asetuksen ollessa voimassa,~~ vaikka asetusta muutettaisiin tai se kumottaisiin, edellyttäen että oleskelulupa on voimassa. Työnteko-oikeus päättyy oleskeluluvan voimassaolon päättyessä.

Jos jatko-oleskelulupahakemus on tehty oleskeluluvan voimassa ollessa, ulkomaalainen saa jatkaa luvan sekä 2 momentin mukaista työntekoa, kunnes hakemuksen johdosta on myönnetty uusi oleskelulupa tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Perusteluja:

81 a §. Lisäämällä pykälän 2 momenttiin uusi 2 kohta heti työntekijän oleskelulupaa koskevan 1 kohdan jälkeen, uusi 2 kohta tarkentaisi työntekijän oleskelulupaa tilanteessa, jossa ulkomaalainen on jäänyt työttömäksi. Kyseessä olisi edelleen rajoitetun työnteko-oikeuden tilanne. Uuden 2 kohdan mukaan, koska oleskelupa olisi edelleen voimassa ja ulkomaalaiseen sovellettaisiin 58 a §:ssä säädettyä 3 tai 6 kuukauden suoja-aikaa, hänellä olisi luvan mukainen työnteko-oikeus (yhdellä tai useammalla ammattialalla, miten on lupaan merkitty) ja lisäksi hänellä olisi oikeus työntekoon työvoimapula-alalla. Uudella 2 kohdalla myös täsmennettäisiin työvoimapula-alojen osalta, että ulkomaalaisella olisi suoja-aikansa kuluessa oikeus työllistyä työvoimapula-alalle riippumatta siitä, missä vaiheessa suoja-aikaa työvoimapula-ala olisi asetuksella määritelty. Siten, vaikka työllistymisprosessi olisi kesken ja asetusta muutettaisiin, ei asetuksen muuttamisella olisi vaikutusta, vaan ulkomaalaisella olisi oikeus työllistyä sekä edellisen että uuden asetuksen nojalla määriteltyihin työvoimapula-aloihin. Kun työskentely työvoimapula-alalla alkaisi, sen jälkeen työnteon aloittamisen oikeuteen ja kestoon sovellettaisiin 81 c §:ää.

81 c §. Pykälän 2 momentista voisi poistaa tarpeettoman sivulauseen, jossa säädettäisiin, että työskentelyn työvoimapula-alalla olisi tullut alkaa asetuksen voimassa ollessa, mutta koska 81 a §:ään tehtävän muutoksen johdosta näin ei aina olisi, joten sivulause olisi tarve poistaa.